

Oikeustapauskokoelma

Asia C-80/17

**Fundo de Garantia Automóvel
vastaan
Alina Antónia Destapado Pão Mole Juliana
ja
Cristiana Micaela Caetano Juliana**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Supremo Tribunal de Justiça)

Ennakkoratkaisupyyntö – Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettava pakollinen vakuutus – Direktiivi 72/166/ETY – 3 artiklan 1 kohta – Toinen direktiivi 84/5/ETY – 1 artiklan 4 kohta – Velvollisuus tehdä vakuutussopimus – Yksityisalueelle pysäköity ajoneuvo – Korvauksien oikeus vaatia korvausta vakuuttamattoman ajoneuvon omistajalta

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 4.9.2018

- Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Liikennevakuutus – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Yleinen velvollisuus vakuuttaa ajoneuvot, joiden pysyvä kotipaikka on niiden alueella – Ulottuvuus – Sovellettavuus yksityisalueelle pysäköityyn liikennekelpoiseen ajoneuvoon*
(Neuvoston direktiivin 72/166, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2005/14, 1 artiklan 1 alakohta, 3 artiklan 1 kohta ja 4 artikla)
- Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Liikennevakuutus – Direktiivi 84/5 – Vahinkojen korvaamisen liikenneonnettomuuksien uhreille takaavan elimen suorittamat korvaukset – Korvausten suorittamisen edellytykset ja rajat*
(Neuvoston direktiivin 84/5, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2005/14, 1 artiklan 4 kohta)
- Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Liikennevakuutus – Direktiivi 84/5 – Vahinkojen korvaamisen liikenneonnettomuuksien uhreille takaavan elimen suorittamat korvaukset – Kansallinen säännöstö, jossa säädetään elimen mahdollisuudesta nostaa kanne sellaista henkilöä vastaan, jolla oli velvollisuus ottaa liikennevakuutus – Sovellettavuus, vaikka kyseinen henkilö ei ole siviilioikeudellisesti vastuussa onnettomuudesta*
(Neuvoston direktiivin 84/5, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2005/14, 1 artiklan 4 kohta)

1. Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24.4.1972 annetun neuvoston direktiivin 72/166/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 11.5.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/14/EY, 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava

siten, että moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavan vakuutuksen ottaminen on pakollista, kun kyseessä oleva ajoneuvo on edelleen rekisteröitynä jäsenvaltiossa ja se on liikennekelpoinen mutta ajoneuvon omistaja on omasta tahdostaan päättänyt säilyttää ajoneuvoa yksityisalueella ilman aikomusta ajaa sillä.

Ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa, joka on sanamuodoltaan hyvin yleinen, jäsenvaltiot velvoitetaan siten ottamaan käyttöön omassa oikeusjärjestyksessään ajoneuvojen yleinen vakuuttamisvelvollisuus (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Csonka ym., C-409/11, EU:C:2013:512, 24 kohta). Näin ollen jokaisella jäsenvaltiolla on velvollisuus varmistaa, jollei kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetyistä poikkeuksista muuta johdu, että sellaisella ajoneuvolla, jolla on pysyvä kotipaikka sen alueella, on vakuutusyhtiön kanssa tehty liikennevakuutus sopimus, jotta näin taattaisiin kyseisen ajoneuvon käyttöön liittyvä vastuu vähintäänkin unionin oikeudessa määritellyissä rajoissa (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Csonka ym., C-409/11, EU:C:2013:512, 28 kohta). Ajoneuvon käsite määritellään ensimmäisen direktiivin 1 artiklan 1 alakohdassa, jonka mukaan ajoneuvolla tarkoitetaan ”moottoriajoneuvoa, joka on tarkoitettu kulkemaan mekaanisella voimalla maata – – pitkin”. Tämä määritelmä on riippumaton siitä, mihin kyseistä ajoneuvoa käytetään tai voidaan käyttää (tuomio 4.9.2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, 38 kohta ja tuomio 28.11.2017, Rodrigues de Andrade, C-514/16, EU:C:2017:908, 29 kohta). Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 63–65 kohdassa esittänyt, tällainen määritelmä tukee ajoneuvon käsitteen objektiivista tulkintaa, joka on riippumaton ajoneuvon omistajan tai jonkun muun henkilön aikomuksesta tosiasiallisesti käyttää ajoneuvoa.

Lisäksi on syytä korostaa, että toisin kuin esimerkiksi asioissa, jotka johtivat 4.9.2014 annettuun tuomioon Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146), 28.11.2017 annettuun tuomioon Rodrigues de Andrade (C-514/16, EU:C:2017:908) ja 20.12.2017 annettuun tuomioon Núñez Torreiro (C-334/16, EU:C:2017:1007), joissa unionin tuomioistuimen oli sellaisten ajoneuvojen osalta, joille oli otettu vakuutus ajoneuvon käyttöön liittyvän vastuun varalta, täsmennettävä, millaiset vakuutetun ajoneuvon käyttötilanteet vakuutus kattaa, pääasia koskee tästä erillistä kysymystä vakuuttamisvelvollisuuden laajuudesta, ja tämä kysymys on oikeusvarmuuden vuoksi ratkaistava ensin eli ennen kuin kyseessä oleva ajoneuvo mahdollisesti joutuu onnettomuuteen. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa todennut, toisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun korvauselimien korvausvelvollisuuden laajuus on yhtenevä ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetyin yleisen vakuuttamisvelvollisuuden laajuuden kanssa, siltä osin kuin on kyse tunnistetun ajoneuvon aiheuttamista vahingoista. Tällaisessa tilanteessa kyseisen elimen korvausvelvollisuutta ei näin ollen voida laajentaa kattamaan myös tapauksia, joissa vahingossa osallisena olleen ajoneuvon osalta ei ollut vakuuttamisvelvollisuutta.

(ks. 36–40, 46 ja 52 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. Ks. tuomion teksti.

(ks. 44 ja 45 kohta)

3. Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 30.12.1983 annetun toisen neuvoston direktiivin 84/5/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 11.5.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/14/EY, 1 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla elimellä on oikeus nostaa kanne vahingosta vastuussa olevan tai olevien henkilöiden lisäksi myös sellaista henkilöä vastaan, jolla oli velvollisuus ottaa liikennevakuutus ajoneuvolle, joka aiheutti kyseisen elimen korvaamat vahingot, mutta joka ei tehnyt tällaista vakuutus sopimusta, vaikka kyseessä oleva henkilö ei olisi siviilioikeudellisesti vastuussa onnettomuudesta, jossa kyseiset vahingot syntyivät.

Vaikka unionin lainsäätäjän tarkoitus on ollut jättää jäsenvaltioiden oikeudeksi säätää toisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun korvaukselimen takautumisoikeudesta muun muassa vahingosta korvausvastuussa olevaa tai olevia henkilöitä kohtaan, se ei kuitenkaan ole yhdenmukaistanut tällaisen elimen takautumisvaatimukseen liittyviä eri seikkoja ja erityisesti sellaisten muiden henkilöiden määrittämistä, joihin takautumisoikeus voi kohdistua. Tämä seikka kuuluu jokaisen jäsenvaltion kansallisen oikeuden piiriin, kuten komissiokin on korostanut. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan näin ollen säätää, että kun vahingossa osallisena olleen ajoneuvon omistaja on laiminlyönyt kansallisen oikeuden mukaisen velvollisuutensa vakuuttaa kyseinen ajoneuvo, kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa, mainittu korvaukselin voi nostaa takautumiskanteen vahingosta vastuussa olevan tai olevien henkilöiden lisäksi myös kyseessä olevaa omistajaa vastaan riippumatta siitä, vastaako omistaja siviilioikeudellisesti onnettomuuden sattumisesta.

(ks. 55–57 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)